

РАДА

ГАЗЕТА ТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА
ХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.
РІК П'ЯТИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Київі, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля золотих воріт
Телефон редакції 1458.
Телефон друкарні 1069.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1910

на рік	на 6 міс.	на 3 міс.	на 1 кв.	на 1 м.	на 1 тиж.	на 1 д.
5.70	2.25	1.45	0.75	0.45	0.25	0.15

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 к., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.

Ціна „Ради“ за кордоном: на рік 11 р., (27 кроун 94 гелери на австрійську валюту) на 1/2 року — 5 р. 50 к. на 1/4 року — 2 р. 75 к., на 1 м. — 1 р. Коли закорд. читачі передплатують газету через поштомата, то платять за газету до ціни астанкованій для переиздатників в Росії.

Передплата приймається тільки в 1-го числа кожного місяця.
За зміну адреси 30 коп.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу.)

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище, адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більші статі, до друку негодящі, перекладаються в редакції 3 місяці і вислідують авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

З приводу надісланих до газети віршів редакція не дає ствержень.

Простягає авторів додержуватись праву пису „Ради“.

Умови друкування оповістотей

За рядок летіту попереду тексту, або за його місце, платиться за перший раз 40 коп., а далі по 20 коп.

За рядок летіту після тексту: за перший раз 20 коп., за другий — 10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз, при умові друкування не менше 3-х раз.

Товариство **Ісаак Шварцман** Поручає
Мануфактур Контракт. дом.
Найбільший мануфактурний магазин г. Київ.

В мебльовому, сунняному і шерстяному оддї одержано в великому виборі весь сезонний крам.
Приймаються замовлення на мужське вбрання.

1813-8

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА РІК 1911
на українську газету
„РАДА“
Рік видання ШОСТИЙ.

Ціна на рік 6 карб., півроку 3.25, чверть р. 1.75, на міс. 65 к. За кордоном — 11 карб., на півроку 5.50, на 1 міс. 1 карб.

Загородня передплата дешевше і зручніше одержувати газету через пошту. Хто з наших передплатників бажає одержувати газету без перерви й в 1911 році, хай завчасу прислає передплату.

Адресувати: Київ, П. Підвальна, 6.
Пробні номери висилаються даром кожному, хто попросить.

Театр б. т-ва Грамотности.
Дирекція М. Садовського.
Труппа українських артистів під орудою МИКОЛИ САДОВСЬКОГО.

РІЗДВЯНИЙ РЕПЕРТУАР:

У неділю, 26-го дек., дві вистави: ранком по цінам від 10 к. до 1 р. 20 к. МАРТОВЕ ВОГОСЛАВКА Історична драма на 5 дій, з співами і танцями Старицького. Роль Маруся. Богуславки гратиме Л. Липицька. Увечері у 4-й раз гляди драма на 5 дій, з співами і танцями „Юдичко-Златоносок“. У 5-й дії на сцені буде пожежа і обвал хати, дирекція просить публіку не хилуватись.

У вівторок, 28-го, дві вистави: ранком по цінам від 10 к. до 1 р. 20 к. ЦИТАКА ПОЛТАВКА опера на 3 дії, Котляревського. Увечері 10-й раз гляди Історична драма на 5 дій, і 6-ю акцію з апофеозом Старицького. Ролі гратиме: Євгенія — Л. Липицька, Богдана — М. Садовський.

У середу, 29-го, увечері в 10-й раз гляди комічна опера на 3 дії, по Котляревському, уложив М. Садовський, муз. М. Дісеня.

У четвер, 30-го, увечері за двома займиці комедія на 4 дії з співами і танцями, Старицького і Левинського. Роль Голохвостого гратиме М. Садовський.

У п'ятницю, 31-го, про виставу буде оповіщено окремо. Початок вистави у 7 1/2 год. веч. Київські вистави у 11 год. вечора.

У суботу, 1-го янв., 1911 року дві вистави: ранком по цінам від 10 к. до 1 р. 20 к. ВЕЩАННЯ КОХАННЯ драма на 5 дій, з співами і танцями, Мелья. Увечері гляди Історична драма на 4 дії, з співами і танцями Старицького. Роль Тараса Бульби гратиме М. Садовський.

У неділю, 2-го, дві вистави: ранком по цінам від 10 к. до 60 к. ДІЙ ФАНТАСТИЧНА феєрія на 4 дії, з співами, танцями, з апофеозом, Кропивницького (по Гоголю). Увечері у 3-й раз гляди ОДИН СЕНЕД ЗІЙДЕ, РОСА ОЧІ ВІЗІТЬ драма на 4 дії, з співами, Кропивницького.

У понеділок, 3-го, по загально-доступним цінам від 10 к. до 1 р. 20 к. ДІЙ СЕНЕД: драматичні маюнки на 4 дії, з співами, М. Кропивницького. Ролі гратиме: Зінки — Липицька, Сакросі — М. Садовський.

Початок вистав: денних о 1 год. Вечірніх о 8 год. Ціна місця: Ранком загально-доступна. Увечері авчашайна.

Квитки продаються в касі театру з 11 год. ранку до 2 год. дня, і від 5 год. до 10 вечора.

У п'ятницю, 24 і Суботу, 25 декабря, каси зачинає. 26 дек. одч. з 11 год. ранку.

Касельмайстер Тустав Єлінек. Виконавчий режисор М. Садовський. Адміністратор І. І. Ковалевський.

До „походу“ на земську школу.

В останнім засіданні київського губерського земського комітету виявилися досить цікаві подробиці про відомий нашим читачам конфлікт між єпархіальною радою та земством на ґрунті шкільної справи. Як виявляється, в багатьох селах учні церковних шкіл переходили в земські школи, як тільки останні там відкрились. Це стурбувало єпархіальну шкільну раду, й вона поскаржилась на земство в дирекцію народних шкіл, наслідком чого явилась заборона учням церковних шкіл переходити в земські школи, причім тих учнів, що вже попереходили, звелено виключити з земських шкіл. Інспектори деяких шкільних округів Київщини доносили ретельно стежили за виконання цього наказу, посилаючи на циркуляр дирекції народних шкіл. Тепер ця справа виснажилась остаточно, й земство домагається, щоб надані таких випадків не було.

У цій справі найбільш цікаве поведження єпархіальної шкільної ради. Забувши розумне російське прислів'я: „насилно міль не будеш“, — рада хоче присилувати селян посылати своїх дітей у церковні школи, тоді як селяне дуже неприхильно ставляться до церковних шкіл. Досить того, що темні й запаморочені Думські селяне-депутати одвостайно висловились проти церковних шкіл. На місцях селяне ще гостріше виступають проти церковних шкіл, чого єпархіальна рада не може не знати, а проте вона намагається силоміць стягнути селянських дітей у свої школи.

Не будемо тут розводитись над причинами неприхильного відношення селян до церковної школи; нам досить того, що вони її не хотять. А не хотять вони її вперто й рішучо. Раз-у-раз надходять усе нові звістки, що в тім або втім селі людинці „отавиться дуже неприхильно до церковної школи“. У свій час наша газета присвятила цьому питанню скільки статей, в яких вичерпано було значну частину відповідного фактичного матеріалу. Останній час постачив такого матеріалу ще більше. Допиши про незадоволеність селян церковною школою за один останній час (приблизно за 1-2 місяці) із одної Київщини надіслало більше як з десяток сел і містечок: з Писарівки, Старого-Дашева, Немени, Лукшівки, Лип'янки, Перегонівки, Кордівки, Москаленок та багатьох інших.

За браком місця не маємо змоги навести тут усіх надісланих до нашої газети дописів. Де-які з них, однак, настільки яскраві й характерні, що не можна пройти мимо них без уваги. У селі Перегонівці, напри, неприхильність селян до церковної школи й до її учителя досягла таких розмірів, що громада відмовилась давати дрова для опалу школи. Так, 23 і 24 ноября, коли на дворі тис мороз у 10°, у школі вогонь не було топлево. Довелось шкільну науку припинити й школярів пустити додому. У Кордівці, знов, з великими труднощами довелось виправити в селі 120 карб. на утримання місцевої церковної школи. Однак, коли довелось зносити ці гроші в казначейство, зборщик заавіть тільки 100 карб., а 20 карб. залишив у волості. Скільки не править тамтешній пан-отець тих двох десятків, не віддає їх волості. Так саме звана всіх прикостей церковна школа в Лукшівці, через неприхильність до неї людості. Власної хати школа не має, а міститься в найманій, за плату в 200 карб. на рік. Платити, однак, нічим, і властитель хати намагається виселити школу. На будівання власного помешкання для школи давно вже призначено 8.917 карб. з харчових капіталів, але справа гальмується тим, що де-хто з селян вважає кращим заснувати цими гроші позичкове товариство.

Ще виразніше виступає свідомо неприхильність селян до церковної школи в постанові алатопольського волостного сходу, чигиринського повіту. Чигиринський повітовий оддїл єпархіальної шкільної ради поряв алатопольському волостному сходові заснувати на громадські кошти сільська стипендія по 60 карб., щоб на ці гроші бідишні школярі в селян могли далі вчитись по вищих духовних школах. У відповідь на цю пораду сход постановив домогатись, щоб усі церковні школи алатопольської волості було передано в земство й щоб повітова єпархіальна рада негайно

Городський театр.
Дирекція С. В. БРИКІНА.

ПРАЗДНИКОВИЙ РЕПЕРТУАР.
З 26 декабря 1910 року до 12 января 1911 року.

В неділю, 26-го дек., удень — „ЖИЗНЬ ЗА ЦАРЯ“. Вер. уч. д-ки: Скокан, Драгомирецька. Д.д.: Поденко, Гиларов, Вилковський, Гаврилов, Дісенко, Ковалевський. Увечері — „ТАН-ГЕНЗЕР“. Вер. уч. д-ки: Брун, Покровська, Славська. Д.д.: Брайніа, Карженів, Каміонський, Тихонов, Узуханов, Вилковський, Гавриліа.

В понеділок, 27-го, удень — „РУСАЛКА“. Вер. уч. д-ки: Боріна, Урбанова, Лемиська. Д.д.: Гринченко, Каченовський, Лещенський, Дісенко, Ковалевський. Увечері — „ЕВГЕНІЙ ОГНІНЬ“. Вер. уч. д-ки: Вороніць, Бойченко, Драгомирецька, Харитонова. Д.д.: Брайніа, Оршків, Каміонський, Шляховський, Гавриліа і Ковалевський.

В вівторок, 28-го, удень — „РУСЛАН І ЛЮДМИЛА“. Вер. уч. д-ки: Гуцша, Лавровська, Рябичівська, Харитонова. Д.д.: Брайніа, Платонов, Каченовський, Гиларов, Гавриліа. Увечері — 1) „ТОСНА“. Вер. уч. д-ки: Карженів, Максаків, Узуханов, Вилковський, Гавриліа, Дісенко, Ковалевський. 2) Балетні дивертисмент та Літальний балет. Вер. уч. д-ки: Сташко, Марин, П. Завязський та кордебалет.

В середу, 29-го, удень — „ЧЕРЕВІНИ“. Увечері — „ЛІНОВАЯ ДАМА“.

В четвер, 30-го, удень — „НАРМЕНЬ“. Увечері — „ГУГЕНОТЬ“.

В п'ятницю, 31-го, удень — „АНДА“. Увечері — 1) „НАМОРРА“. 2) Балетний дивертисмент та Літальний балет.

В суботу, 1-го янв., 1911 р., удень — „ЕВГЕНІЙ ОГНІНЬ“. Увечері — в 5-й раз „ЗОЛОТІ ПТУШОНЬ“.

В неділю, 2-го, удень — „ДЕМОНЬ“. Увечері — „САДНО“.

В понеділок, 3-го, бенефіс та 25-ти літній ювілей суфлора В. М. Грінберга, — „ЗІГОРІДЬ“ (С. І. дені „Козьма Нибобутов“).

У вівторок, 4-го, вистави не буде.

В середу, 5-го, удень — 1) „СВІТЛИЙ ЦИРЮЛІНЬ“, 2) Балетний дивертисмент та Літальний балет. Увечері — „ФАУСТ“ (з Вальдурґ, нічю) та Літальний балет.

В четвер, 6-го, удень — 1) „СВІТЛИЙ ЦИРЮЛІНЬ“, 2) Балетний дивертисмент та Літальний балет.

В п'ятницю, 7-го, 1) „ПАЙЦЬ“, 2) „СІЛЬСЬКА ЧЕСТЬ“.

В суботу, 8-го, в 6-й раз „ЗОЛОТІ ПТУШОНЬ“.

В неділю, 9-го, удень — „САДНО“. Увечері — „ДУБРОВСЬКИЙ“.

В понеділок, 10-го — „ЦАРСЬКА НЕВЕСТА“.

В вівторок, 11-го, бенефіс К. І. Брун, „ТОСНА“.

Початок вистав: денних о 12 1/2 год. дня, вечірніх о 7 1/2 год. веч.

Ціна місця: на ранні вистави загально-доступна, а на пічні — звичайні.

Квитки на всі вистави продаються щодня, з 10 г. ранку до 2 г. дня та од 5-ти год. веч. д. останнього антракту.

22-го декабря каси будуть зачинені цілий день.

Театр „СОЛОВЦОВЪ“.
Дирекція І. Е. Дуван-Торцова.

РІЗДВЯНИЙ РЕПЕРТУАР з 26 ден. 1910 р. по 6 янв. 1911 р.

Неділя, 26-го дек., удень в повій пост. А. Н. Соколовського „РЕВИЗОРЪ“ на 5 д. М. В. Гоголя. Увечері в 3-й раз „СВЕРБЛИВІ ВОГАТІРИ“ на 4 д.

Понеділок, 27-го, удень А. М. Толстого „ІЛЮДІ ПРОВСВІЩЕНІЯ“ на 4 д. Увечері історич. п'єса „ГЕНРИХ НАВАРСЬКИЙ“ на 5 д.

Вівторок, 28-го, удень у останню Леон Андреева „ДНІ НАШЕЇ ЖИЗНІ“ на 4 д. Увечері у 4-й раз Я.к. Гордіна „САТАНА“ на 5 д.

Середа, 29-го, бенефіс голови каси М. А. Завязської в 1-й раз нова п'єса „ОМ'ЯШНА ІСТОРІЯ“ на 4 д. Трахтенберга. Шан бенефісний.

Четвер, 30-го, остання вистава для переод. газ. „Київські Вісти“, в 3-й раз „УКРОЩЕННЯ СТРОПТИВОЇ“ на 5 д. В. Шелестова.

П'ятниця, 31-го, перша вистава комедії Калейдоскопа „ДАРОВОЇ ПАСАЖИРЪ“ на 3 дії.

Субота, 1-го янв., 1911 г. ранком вист. для дітей 1) „ПРОДІЛКИ СКАЧЕНА“ ком. Мольєра. 2) „ДЕНЩИЦЬ ПОВЕДЬ“ вист. на 1 д. Увечері в 3-й раз 1) „ГУСАРСЬКА ЛІХОРАДКА“ ком. на 4 д. 2) „СВАДЬБА“ на 1 д. Чехова.

Неділя, 2-го, удень „БЕЗУМНИЙ ДЕНЬ ІЛИ ЖЕНІТЬБА ФИГАРО“ на 5 д. Увечері в остан. раз „ВРОСЬ І ПСИХІЯ“ на 6 карт.

Понеділок, 3-го, загально-доступна вистава — легка комедія: 1) „НЕВІРНАЯ“ ком. на 3 д. 2) „ПРЕВОСХОДИТЕЛЬНИЙ ТЕСТЬ“ на 3 д.

Вівторок, 4-го, Про виставу буде оповіщено окремо.

Середа, 5-го, вистави не буде.

Четвер, 6-го, удень в останній раз І. Андреева „GAUDEAMUS“ на 4 д. Про вечірню виставу буде оповіщено окремо.

Початок вистав — удень — о 12 год. дня. Увечері — о 8-й г. веч. Ціна місця: удень — загально-доступна. Увечері — звичайні.

Квитки на всі вистави продаються дож. кресод, балконів: Хрещатик, 25, Магазин Бр. Когон, решти місця — в театрі. 23-го од 10 до 3-х г. дня і од 6-3 г. веч. 24-го тільки од 10 до 3 год. дня. 25-го касу зачинені цілий день, з 26-го як звичайно.

Цими днями вийде з друку четверта книжка українського педагогічного журналу

„СВІТЛО“.

ЗМІСТ:

С. Сирополо. Школа і книжка
Paul Gaultier. Виховання ноги.
Р. Януковський. Де-що про шкільну справу в Західній Європі.
Д. Д. Микола Костомаров.
С. Русова. Думки Драгоманова про освіту.
В. Чепелякський. Великий учений діяч для Сорборні Укр. Іти.

В. Куд. Згадки про вчителювання в німецькій школі.
С. Васильченко. Вечера (оповідання).
З біжучого життя: Наслідки безправності — Я Гетьманчук. З життя Провінція. Народна освіта на Поділлі — М. О. Кришка й біографія. Огляд педагогічних часописів та журналів.

Ціна книжки 40 коп.
Передплата на рік 4 карб., на пів року 2 карб. 50 коп. Гроші можна посилати частками по 2 карб. За кордон 5 карб.
Передплата приймається в конторі редакції „СВІТЛА“, у Київі, В. Володимирська 93.
Передплачувати „Світло“ можна ще у Київі: 1) в Українській квітлярні, Безакієвська 8. 2) в квітлярні Л. Н. Вистяка, Н. Володимирська 28. 3) в квітлярні С. Череповського, Фундуківська 4. 4) в Харківській квітлярні, Риби 25. 5) в Полтаві, в квітлярні Г. Марковича, уз Котляревського. 6) в Катеринославі, в квітлярні Лозинської та 7) в Українському рундукі № 205.

Редактор-Видавць Л. Шерстюк.

Новий портрет
Т. Г. ШЕВЧЕНКА (у шапці).

Фотографура 28x38 на естампінні папері. Ціна 35 коп., з пересилкою 50 коп., в гарному наспарту 1 карб., з перес. 1 р. 75 к. Накл. платою на 10 к. дорожче.

Повний КОБЗАРЬ Т. Шевченка.
Друге видання.
Ц. 1 р. 50 к., в оправі 2 р. 50 к.

Склад в квітлярні С. ЧЕРЕПОВСЬКОГО у Київі, Фундуківська, 4.

Каталоги Українських і Російських книжок висилаються дурно. 25-164-21

КОНТОРА ТА СКЛАД ДІЯ ПІДВІДН. РОСІЙ. ФЕОДОСІЯ.

САРАДЖЕВ
Д. З. Тіліс.

КАВКАЗСЬКИЙ ПРАВДИВИЙ КОНЬЯК

10-2252-5

В. ВИННИЧЕНКО.
„Третя книжка оповіданнів“
продається в кращих книгарнях Київ, Полтави, Харькова і др. міст.

ЗМІСТ КНИЖКИ: І. Момент. П. Гум, Ш. Рабін справжнього, ІV. Записна книжка, V. Купа, VI. Кумедія з Костом, VII. Щось більше за нас, VIII. Зіна.

Стор. 188. **СКЛАДИ ВИДАВАННЯ.** „Українська Книгарня“ Безакієв. 8. Книгарня „Л. Н. В.“ В. Володимир. 93.

ЦІНА 80 КОП. ☆ ☆ В КИЇВІ. ☆ ☆
і в квітлярні С. Череповського, Київ, Фундук. 4.

27-1345-23

у Катеринославі
при книгарні
Лозинської

на Проспекті

відчинено відділ контори „Ради“, де приймається передплата частками на такий-же умовах, як і в конторі газети, а також продаються окремі № в роздріб.

У ВАРШАВІ
передплачувати „РАДУ“ на такий-же умовах, як і в конторі газети, можна у власного агента Гр. И. Стонури. Там-же приймаються на вигідних умовах замовлення на оповістотей для „Ради“. Адреса: Варшава, Калдієвська д. 11, пом. 11.

В Нікольську-Усурійському
„РАДУ“ в роздріб купувати і передплачувати в м. Борисполі „НАЧАЛО“; там-же продаються всі українські книжки.

Передплачувати „Раду“ на такий-же умовах, як і в конторі газети, можна у С. В. НИЖИЦЬКОГО, мануфактурна торгівля.

ПРЕДСТАВНИК Н. Н. ЧЕБОТАРЬОВ У КИЇВІ.

повернула волости 850 марб., вібра-них цього року в селянських громадах на утримання церковних шкіл. Клопотатись про це доручено особливому уповноваженому, який вже й подав куди слід відповісти прохання.

Наведених фактичних ілюстрацій цілком досить для того, щоб пересвідчитись у надзвичайно великій несприятливості селянської людності до церковних шкіл. Єпархіальний шкільний радій після того годилося б краще подумати над причинами такої неприхильності й по змові усунути їх, а не домагатись заборони проти переходу школярів з церковних шкіл у земські. Марно бо уживати заходів проти наслідків, коли причини лишаються в повній силі.

Сепаратизм чи єднання?

Не впаде ще при московському „об'єднанні славянської культури“ забуватися української секції, як в чорносопійській пресі поспішали доносити на „злочинну“ діяльність московських українців і на саме товариство славянської культури.

„Москов. Вѣд.“ (ч. 288) у великій передовиці підняли гвалт з приводу „українофільства в Москві“. Стара московська республіка визнає рацію за існування в Москві однієї „Галицько-Руського Общества“, що ставить своїм завданням: „підтримку руських в Галичині в боротьбі за свою народність... Товариство ж славянської культури, заснувавши українську секцію, має допомагати, як заповідають „Моск. Вѣд.“, „українофільським цільям“, „искусственному созданию „української“ народності и „українського“ языка“. Переказавши ще раз байку про польську та австрійську інтригу, „Моск. Вѣд.“ доводять, що назва „Україна“ вигадана, а народу українського „ніколи не було и нѣтъ“. Курйозно, що „М. В.“ не визнають навіть етнографічної й культурної обособленості Малоросії і не знають меж української території. Не знають чи не хотять знати „М. В.“, так ж і того, що слова „вся Україна“ не тепер вигадані, а вживаються ще в XI в. українським літописцем, а етнографічній межі сучасної України добре визначені після останнього народного перепису. Домагання автономії України, виставлене українцями як гасло на виборах в перші дві думи, „М. В.“ отожествлюють з замахом на „самостійність України“ і з цього приводу пускаються в таку філософію: „звичайно в інтересі Австрії та поляків зовсім не входить утворення політично-самостійної України, але як поляки так і Австрія хочуть поки що підірвати фантазію про політичну „самостійність України“, щоб підірвати неспокой серед наших „малоросов“ і таким чином ослабляти замахання галицьких і буковинських „малоросов“ до культурно-національного єднання з єдинокровними братами Росії. Таким чином українське фільство служить фактично інтересам не „русских племен“, а тільки Австрії й поляків у їх боротьбі в Росію“.

„Вдохновляє“ московське тов-во славянської культури, як заповідають „М. В.“—поляк Ф. Чудовський. Стаття „М. В.“ закінчується таким патетичним вигуком:

„Для українських“ політичних „обществ и организаций, въ которых культивируется национальная идея, больше вредная, чѣмъ имѣла государственная, —совѣсть не мѣсто въ сердцѣ Росіи. Постыдное духовное паденіе Москви едва-ли въ чѣмъ выражается больше рѣзко, чѣмъ въ водвореніи у стѣнъ Кремля даже и этого постыднѣйшаго отреченія отъ родного народа“.

На ці напади „М. В.“ обівався в „Утр. Рос.“ (19. XII) д. Ф. Чудовський.

„Коли й можна вивувати когонебудь в „дѣлани искусства“ сепаратизма в Росію“—пише д. Чудовський, то ні в якому разі не товариство славянської культури в Москві і товариство єднання народностей Росії: перше з них ставить своїм завданням культуру єднання славян, і при тому, як це не один раз висловлювалось докладниками т-ва, під егідою єдиної, свільної і могутньої Росії; друге ж—завданням своєю ставить сполучення народностей, що населяють Росію і в першому ж своєму заклику до своїх членів заявляло, що воно намагається розвинути ту загальнодержавну свідомість, при якій кожний буде вважати себе громадянином Росії, певний, що інтереси всієї держави і народності, до якої він належить,—спільні. Ціх два принципи, що близько стоять один до другого, підтримують цілість Росії, і стараються придбати їй симпатії серед рідних славянських народів за кордоном,—далекі од ідеї сепаратизму. Для прихильників сепаратизму не треба засновувати нових товариств, а досить буде скласти цілком нову „Моск. Вѣд.“, „Нов. Вр.“, „Землицю“, на д. л. націоналістів і всіх тих, що додержують принцип—чѣмъ хуже, тѣмъ лучше“.

На жаль, робота цих „друзей“ Росії розвивається занадто успішно і незабаром може, настає той час, коли всі 45 проц. инородческой людности Росії уваятимуть собою той контингент непримирених сепаратистів, в „стремленіи къ образованию которых“—обвівають нас „Моск. Вѣд.“.

Так, товариство славянської куль-

тури в Москві, жалкуючи, що й досі через брак сил не утворились сербська, болгарська, словенська, словацька та інш. славянські секції, за для чого т-во не один раз робило невдачі спроби, поруч з існуючою польською та чеською секціями заснувало й українську.

Велике аточинство зроблено. Т-во слав. культ. в Москві пішло на зустріч 28 мільйонам народу, що розмовляють на такому „нарѣчї“, яке Академія Наук і „Августійшій предсѣдатель“ П признали „самостоятельным народнымъ языком“, і це т-во дало можливість представникам цього народу вчитись своїй мові, культурі та умістості.

Яке аточинство з боку державної установи і московського товариства, що пішло вєдл за нею! Чи не краще було б українців, котрі хотять прилучитись до славянської семі, пхнути в обійми мѣдцѣ? Чи не краще було б ту масу української молоді, яка визнає себе українською, направити на путь ворожечі й ненависті до всього великоруського, як держава, так і народу, щоб згодом утворити в них надежду підпору для воротів Росії в слушний для того момент?

Одтутити українців од їх рідної мови, силоміць примусити їх стати великоросами при існуванні поруч в Галичині українських шкіл, гімназій, а незабаром і університету—ідея великая: опитъ насилія производить уже много лѣтъ, результатъ же его називається „Цусимой“.

Коли б після повстання 1863 року не було „безтактнаго гоненія“ мудрих політиків на українську мову, на українську печатку, може б русифікація України пішла нормально і, маючи на увазі близькість крові обох народів, відлягання відбулося б природно, само собою.

Але тепер цілою українській народ за кордоном вже скрутував культуру, зробив придбання в науці, літературі, печаті. Цей „зараз“ викоринити неможна, хоч би вже через те, що вона „вѣ вѣ нашей власти“, лишається захистити хоч решту: прихильність до держави та свідомість кривди близькості. Ось таку т-во „злочинну“ роль і взяло на себе т-во слав. культури.

Замість полеміки з виводами „М. В.“ д. Чудовський радить їм „перше, ніж писати про польсько-українську дружбу, перечитати українські газети. Коли б співробітник „М. В.“ потрудився переглянути львівський журнал „Наша Школа“, то він побачив би, що там, де нема „преслѣдованія українцевъ со стороны великоросовъ, они усердно рекомендуютъ своимъ читателямъ изучать великорусскую науку и литературу, давая самыя лестныя отзывы и подробныя отчеты о русскихъ книгахъ“.

Перед т-во слав. культури ведуть академіки Ф. Корш, А. Шахматов, професори М. Ковалевський, В. Вернадський, С. Котляревський—так що про польську інтригу згадувати не приходиться...
Замість „скорбнаго сѣтованія“ московської республіки на „паденіє“ Москви, д. Чудовський закінчує свою відповідь таким „жизнерадостным“ мажорним акордом:

„Свѣтлое возрожденіе Москви превратило, наконецъ, это сердце великаго княжества московскаго въ великое сердце всей Росіи, одинаково сильно бьющееся для всѣхъ дѣтей великаго русскаго государства“!

На нашу думку „возрожденіє“ це ще тільки починається і нам лишається побажати, щоб „возрожденіє“ це як найскорше й справді наступило та з свого боку допомагати тому, щоб воно як найповніше виявилось. П.

Новина нашого життя.

(Листъ з Харькова).

З наказу міштра внутрішніх справ, губернатор загадав, щоб по всіх школах не було вібрацій по таких питаннях, що не торкаються до вчителів в тій чи іншій школі. Начальники мають негайно повідомити про такі збірки, а губернатор послати поліцію розгонити ці збірки.

Справу заспокоєння студентства, що зхвилюване останніми подіями і по каторжних тюрмах і в одеському університеті, взяв на себе вищий уряд. Для заспокоєння університету виключено з нього міністром народної освіти трое студентів, які склали президіум дозволеної університетської збірки. Зроблено це поміж воли і заходів університетського уряду.

Комісія, що упоряджує народні читання, на останньому засіданні ухвалила упорядити ювілейні читання про Т. Г. Шевченка 13 й 20 лютого. Програма цих читань така: 13-го в реальній школі й на Московській читатиметься про життя Шевченка по плакатові, виданому „Часом“, на українській і російській мові, з малюнками чарівного лихтаря, що саме для цього поробила комісія. Малюнки такі: 1) Сем'я Шевченкова („Стойтій очі як зорі сіяли, а слово за словом сміялось, лилось“), 2) хата, де жив Шевченко, 3) Шевченко академіком 4 й 5) П. москалем, 6) Майор Усков, 7) жінка Ускова, 8) П. після повороту з заслання, 9) П. в тюрмі, 10, 11 й 12) могила Шевченкова, 13) Тарасова світлиця і 14) П. на березі Дніпра. Потім читатиметься з малюнками „Наймичка“, а тоді співатимуть козарь. Усім слухачам роздавати-

муть житєписи Шевченкові, видання „Часу“ або „Всагодійного Товариства“ й окремі твори, що видаватиме Яковенко.

20 лютого таке саме читання відбулось в Народному домі та в Ночувальному замітку, тільки окрім житєпису читатимуть „Катерину“, „Москалеву Крилицю“ та „Черницю Маріану“.

Українська комісія при громадській книгозбірці видає коротенькі справоздання своєї діяльності за цей рік. Комісія складалася з 19 душ. Вона дбала: 1) про передплату українських газет та журналів і купівлю українських книжок; 2) вичувала побітки на це кошти; 3) працювала коло видання показанка українських книжок та з українознавства. На кошти комісії книгозбірні передплатували такі видання: „Економист“, „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка“, „Записки Київського Наукового Товариства“, „Літературно-Науковий Вістник“ (2 прим.), „Наша Ніва“, „Наша Школа“, „Письмо в Прованс“, „Рідний Край“, „Село“, „Українська Хата“, „Хлібороб“, „Чорна Рада“, „Ціло“, „Громадянин“, „Громадський Голос“, „Рада“, „Молода Україна“, та даром мала „Свободу“. Окрім цих журналів та часописів куплено ще 141 книгу. Кошти на видання показанка дає д. л. Військо Галицький. Він має бути видрукований в лютому 1911 р. Що до показанка з українознавства, то це справа не така проста: раз, що книжок цих досить багато по російських видавцях книгозбірні, а друге впорядкувати ці книжки могли б лиш добрі знавці таких книжок. Потрібних знавців не вважалося серед українського студентства, але ж справа вимагає чималого коштів і більшого часу. А. П.

З газет та журкаліб.

* В першому числі новорічного (нов. ст.) „Діла“ редакція оглядається на пережитий рік і оцінює значіння його для українства в Галичині. І знає за нами рік життя, рік розвитку, рік боротьби...
Важливо: рік боротьби перше всього, бо завдяки історичним відносинам, які наложили пято на наше теперішнє життя, ми примушені перше всього боротися за право на існування, за розвиток.
На кожнім ступні, в кожній області суспільного життя, коли хочемо щось будувати, зустрічаємося з перешкодами, які поставлені тими, що панують над нами і нашим коштом хотіли би скріплити свої національні сили, і перше всього мусимо усувати ці перешкоди, розчищати путь під будову храму свобідного національного життя.
Ця боротьба між нашим народом і його гнобителями з кожним роком загострюється. І минулий рік приніс такі нові об'яви, як пролив крові в університеті й обструкцію в сеймі.
Університетська подія наглядно показує, що в кожній області суспільного життя наші національні замахання зустрічаються з однаковими перешкодами з сторони наших гнобителів. Перший раз полялася кров і впали трупи в польсько-українській боротьбі на політичній грунті, при виборі. Потім—при страйках, які були економічною формою боротьби між нашим народом і його гнобителями. Вкінці—з університеті, як відповідь наших гнобителів на наші домагання власного національного храму науки.
А значіння сеймової обструкції, без огляду на її позитивні результати, лежить в тім, що вона є переходом від пасивності до активності в тій боротьбі, яку наш вирід примушений вести через своїх заступників у сеймі.
Одначе пролив крові в університеті і обструкція в сеймі—об'яви польсько-української боротьби найякіші, але не єдині. Та боротьба розширяється й поглиблюється так, що нема сфери суспільного життя, звільної від неї, а далі не буде вже члена одного чи другого народу, не втягненого в неї. В міру розвитку національної свідомості й сили, що-раз ширші круги польської суспільності стають на підмогу націоналістичній системі правління галицьких органів влади, так що тепер було б вже авантюризмом говорити про „шляхетський гит“, який однаково налігає на обидва народи краю“, бо в відношенні до замахань нашого народу в цілі освітлення національної незалежності від поляків уся польська суспільність творить одностайний табор, що боронить становлення, яке супроти нашого народу заняла польська шляхта тоді, коли вона була однією представницею польського народу.
Розуміється, що серед таких об'єднаних політична система правління остається все та сама. І власне, минає рік, коли після університетської події для нас анезована зазначені основними законами свободу преси і свободу зборів, або коли підчас сеймової сесії намісник став явно по стороні польської більшості, дає наглядний доказ, що система Вобжизського є продовженням системи Потоцького.
Але все ж таки праця наша, ведена навіть при таких важких обставинах, з кожним роком стає видатнішою. Минулий рік приніс нам тут такі відраді об'яви, як велике зацікавлення найширших кругів нашої суспільності справами національного

спільництва і замахання до розвитку національної культури через приватну національну школу в області розвитку духовної культури, а в області розвитку культури матеріальної замахання до економічної організації нашого селянства на підставах, які репрезентує тов. „Сельський Господар“,—організація, що в останнім році завдяки невтомній праці свого голови пос. д-ра Евгєна Олесницького може виказатись величезними успіхами своєї діяльності. До здобутків на полі матеріальної культури треба зачислити також введення в життя „Земельного Гіпотечного Банку“.

Очевидно, що успіхи нашої позитивної праці були б далеко гарніші, коли б наш народ творив одностайний табор, який солідарно відіприв би усі ворожі набіги. Та на жаль так не є.

Обруствені замахання, які таким важким каменем налігають на національне життя величезної більшості нашого народу, сягають своїми впливами і до Галичини, де вони витворили групу, яка відмовляє нашому народові права на самостійне національне життя і в своїй фанатизмі, доведеним власною безальністю до крайнього засліплення, готова служити навіть історичним ворогам усіх руських племен, щоб тільки алавити самостійне національне життя українсько-русського народу. Проєс, який власне відбувається перед львівським судом між двома ворожими фракціями цієї групи, приніс нам неабиті докази вище сказаного. Та той проєс відкрив нам також такий страшний моральний упадок той групи, що не повинно бути для всіх відтрашачим приміром, куди веде національна негідність.

Але на цім не кінець. Не тільки русофільська група ослаблює сили нашого народу,—ослаблює їх також група, яка виступає під українським національним прапором, однак не маючи сили до проваганди своїх реакційних ідей між нашою суспільністю, не вагається приймати поміч від представників історичної Польщі і в її інтересі загідувати всі прояви нашого національного життя. Так коли в часах княжих межусобій руські князі для здійснення своїх особистих цілей не вагались наводити на руські землі печенігів, половців, татар. Матеріальна підмога польських політичних кругів, завдяки якій з початком цього року розширюється орган цієї групи, як з одної сторони свідчить про те, що ми видно не такі слабкі, коли оборонці польського стану посилали на наші землі мусять аж таких способів уживати проти нас, так знов з другої сторони кидає сумне світло на національну мораль той групи.

Минулий рік закінчився повною, яка являється характеристичною мірою польсько-української боротьби. Це агітація з приводу перепису. Коли перед 10 роками поляки чули, що така агітація для них не потрібна, що й без неї їм фальшовання перепису владість, то тепер вони вважали вже за потрібне виступити з такою агітацією, значить, думають, що при теперішнім стані нашої національної свідомості без такої агітації фальшовання перепису народу не вдалося б. А ми, що перед 10 літами на те фальшовання майже не звертали уваги, тепер виступили проти нього з освітлюючою агітацією, значить, арозуміли потребу дати йому належний відпір. Ця боротьба свідчить, що польсько-українська боротьба втягає в свій круг що-раз ширші народні маси. А це значить, що вона що-раз більше наближається до своєї розв'язки.

* В № 12492 „Нов. Вр.“ д. М. Іванов в черговому фельетоні відчитує чивовників, що завідують фінансами і взагалі направляють діяльність російського „Музыкального общества“ та його одділів. Значачивши байдуже відношення „общества“ до пам'яті таких російських композиторів, як Даргомижський, Серов, або народний співець Славянський, д. Іванов каже: „Дивна річ! Хто ж, на думку провідарів „Муз. общ.“, заслужує в Росії уваги за діяльність і свою енергію. Чи може тільки воно само за свою недіяльність та неуміння жити без допомоги чужого гаманця? Недавно довелось мені агадати про першого і єдиного українського композитора М. В. Лисенка. Композитор цей працює вже 40 літ. Року 1903 у Києві та в Галичині святковано 35-літній його ювілей і Лисенка земляки шанували, як триумфатора, як людини, що зробила шось дуже велике для розбудження української музикальної свідомості.“

І що ж? „Русское Муз. общество“ тут (в Петербурзі), ні у Києві до цього часу не прогало ні одної нотки з його творів. Чи погані вони, чи гарні—як вам здається, слід було б їх програти чи ні?

Що правда, то правда! Коли ж музикальні інтереси у деяких місцевих провідарів „музич. общества“ далеко відстають на задній план перед інтересами і рахунками особистими.

ПО РОСІИ.

— Нова група членів Ради. В Державній Раді з групи правих відділилася окрема група з князем Лівеном на чолі. Біля Лівєна агрутувалися незалежні члени правих і деякі видатні

безпартійні. Відокремлення це сталося через те, що ватажок правих п. Дурново дуже вже непримиренно поставився в питанні про місцевий суд. (Р. Сл.).

— Побідносцев і Іван Крошадський. Наїтернаціональному психологічному конгресу в Женеві А. В. Поварова зробила доклад про покійного Івана Крошадського. Поварова звернула увагу конгресу на те, що Івана Крошадського де-які вважали за божевільного, а простий народ мав його за святого, за чудотворця. Покійний обер прокурор синоду Побідносцев, одержавши раз донос од осуджувачів Крошадського, в якому писалось, що Крошадський мав ієретик, звернувся до нього з такими словами: „Ви даєте привід до різних нарікань на все. Ви завжди молитесь, допускаєте до себе хворих; говорять навіть, що ви дозволяєте собі творити чудеса. Багато з цього починали, але кінчили звичайно невдачно, і наслідком було перебування в спеціальних клініках. Я не люблю всіх цих дурощів“.

„Нічого, не біється, ваше високопревосходительство,—одповів виче б то священник,—будьте ласкаві почитайте до кінця“.

— Перепис Петербургу. Одноденний перепис Петербургу, ще не закінчено. Виявилось вже, що людності в Петербурзі од 1,800,000 до 2,000,000 душ. Стетчики обійшли 300 тисяч квартир. Дуже гарно і уважно поставився до перепису простий народ. Не так поставились вищі класи людності. Де-які в картках гразували.

— Балтський „чудотворець“. „Рус. Сл.“ сповідає, що кишинівський архирей Серафим подав доклад в синод, в якому радить вишій владі заборонити прочанство в відомій балтській манастир, де ще і досі працює чернець Інокентій. Кишинівський архирей доводить синодові шкодливість не тільки для церкви, а і для християн од прочанства в балтський манастир. Архирей Серафим заповідає, що після повороту з балтського манастиря, більшість прочан робляться психічно ненормальними, одмовляються користися місцевим священником і одступають од християнського життя. Сам чернець Інокентій, на думку архирея Серафима, безумовно божевільний, який находився в екстазі. Під впливом проповіді Інокентія в кишинівській єпархії появилася нова секта, яка вважає Інокентія за вчителя і проповідує близький кінець світу, який мусить бути через кілька місяців. Архирей Серафим просить синод поспішити з розглядом цієї справи.

— Губернатор і газета. Губернатор витюскій не визнає можливим випустити з під арешту редактора „Вятської Рѣчи“ Сперанського, який вніс штрафні гроші, зібрав чатачами. Питання це піде на розгляд в міністерство внутрішніх справ. (Р. С.).

— Вибрання Іліодора. Суд виправдав дікаря, на якого подавав скаргу Іліодор. Іліодор, незадоволений з суду, сказав в неділю таку проповідь у церкві: „Слід би взяти позолочені лавочки в суддів, зробити з них петельку і залушити в ній суддів. Суду в Росії немає. Через це припиняю свої 39 справ і буду лягти в проповідь“. Через мене виїхав Татіцев (сарат. губернатор), він шшов доть корів і розводити курей. Справитися з суддіями для мене легко. Ви послан велику скаргу на суддів міністрові юстиції і Цареві. (Ч. В.).

— Знахарі втівають. „Русько“ повідомляють, що в Петербурзі за останні часи починають втікати, ліквідуючи свої справи, знахарі, що збували раніше силу ліків своїх проти пращів. Всі вони заявлялися, що їх тепер, як і Аврахова, судитимуть за шахрайство їх обдурені пацієнти.

Маленький фельетон.

Багата юта.

Губерський чиновник Аристарх Микитович Кавунович одхилив двері з свого кабінету до Ідальні, оглянув заставлений усякою Іжою стіл, круг якого юшили двое любух діток його й тикали пальцями в тарілки з стравами, і звернувся до своєї дружини ніжної:

— А чом же, Гелічко, не покадади... ладаєм, ладаєм?
— Смердїтня, ціловно, та і вчадїтї можна. Ти ж знаєш мою голову...
— Е, ні, крихотко, на сьогодні вже треба зробити це. Так годиться. А щоб не той... не так важко було, можна херувимським. Там дець у божиначку з трохі...
— Ну, гаразд, гаразд, — надулась „крихотка“, що ваяла, кажуть, дєв'ять з хунтами.—Хіба ви постуїтєсь коли чим, щоб зробити ласку жінці.
— Ай-ай, душко, ти вже й розширилася...
— Це ще звідкіля у вас такі врази?
— Не годиться, не годиться, серденько, за-дла такого великого свята гніватись.
— Вигадали ще чєлдь за стіл сажати. О, Господи, чи є в світі нещасніша а мене жєнщина!
— Ну, заспокоєся, Гелічко, не треба хвилюватись у такий вечір. Це, крихотко, звєтєся у нас свят вечір, і ти вже не гайвайся, постуїтєсь для мене. Ти знаєш мою слабкєсть. Я свєто шаную баткєвськї традиції, бо, що не кажи, похвалєння часом виявляють в тїй або иншїй формї. А я, ти знаєш,

оам малорос, навіть на виборах голо-
сував за Савенка...

— Годі, годі, знаю, що ви звір не-
чутствений. Химко! Чув? Чи тобі по-
закадало?

— Чого вам, бариня?
— На ось та поквали по кімнати,
тільки не дуже. Та клич Юхима: бу-
деде з панями вечерати.

— Юхим, Юхим з нами! Юхим,
Юхим з нами!—валаскали в долони
діти й закурили по кімнати.

— О, Царице Небесна!—застогнала
чиновничих, впаши на канапу.

— Що з тобою, Гелічко? води може?
— підбіг до неї Аристарх Микитович.

— Ах, одчепіться ви на Бога! Мало
вам, що челядь робешете своїми
видаками, ви он і дітей вісували.

— Я? Дітей?..
— Мама, мама! а Юхим завтра по-
катає нас?—лізла їй на коліна діти.

— Ну, гаразд, годі... Справляйте
швидче свої церемонії, та дайте мені
спокій.

За хвилину вся семья Кавуценко-
на, фурман Юхим і хукарка, вона ж
і покоївка, Химка, помолившись уваж-
ливо, як годиться, сиділи за сто-
лом.

Аристарх Микитович, як голова
роду, провадив навчачоу бесіду, дру-
жина його, не зважаючи на нерви,
працювала щелепами аж за вухами
ляцало, й сердито згорда пошрала на
чоловіка й челядників.

— М-да,—говорив Аристарх Микитович,—наші батьки й діди тямали,
як із людьми жити. Та й люди інші
були тоді... не такі... Почували влад-
ність, шанобу до пана...

— Стривай, стривай, не будь сви-
нею!—вивирядилась на Химку пані.

— Гелічко...
— Чого там—Гелічко?... Іх тільки при-
пусти, то й вуха обидять. Візьми собі
хвостик, а Юхимові поклади головуку.
А то тягне...

Юхим підвівся в острахом.

— Бариня, ми б може на кухні той...
Якось... незвично, вбачайте.

— О, о, бач, яка тобі шавоб!—з
привертвом кинула чоловікові пані.

— Сиди, сиди, Юхиме, їж на здо-
ров'я. Треба ж додержати батьків-
ського звичаю,—заспокоїв його пан.

— Пху! ну й повітря!—скрикнула
пані й піднесла до носа шклянку з
хрином.

— Папа...
— Ша! дайте ж слово снавати, як
годиться. Сидіть чемненько, пхсклята.
А ти, Аничко, вискаж вуса, нехороше
отак-о.

— Папа,—не вгамовувався хлопцель,
—што-то воняєть.

— Хм... м-да... я й сам чую. Це од
тебе, Юхиме? Чим ти там чоботи ма-
вав, дьотем?

— Нікак нет, хіба я не повімаю.
Риб'ячим жиром...
— О, Господи,—застогнала пані, під-
велася й вийшла.

— Куди ж ти, Гелічко?... Ну, от ба-
чиш, Юхиме. Бариня не може витер-
піти такого сморіду, та й мені важко.
Ти хоч би за ради такого великого
свята вакою був почистив.

— Сушити здорово вака, а сапати
дев'ять рублей... жалко той...
— Жалко, жалко... А панів не жал-
ко?—починав хвилюватись Аристарх
Микитович.

— Зачим не жалко? Звісно, як...
— Еге—звісно. Вас, як пунтні за-
лькано до вечері, а ви... сказано
мужва, мужвою й астанетеся.

Аристарх Микитович од обурення
перестав навіть їсти і все позирав на
двері, куди вийшла жінка. Він почув,
що «батьківський звичай» йому
так не минеться й ладен був повіган-
яти вивуватці з-за столу.

— Аристарх Микитович,—знов під-
вівся Юхим, котрому ланська вечеря
грудкою стала в горлі,—справді, кра-
ще б нам на кухні...

— Що? Аристарх?.. Який я тобі ар-
естант, дрянні ти етаква, га? Вон мені
зарав, мугаряко, щоб і духу твого не
смерділо!..

Юхим з Химкою, мов опечені, ви-
скочили в кухню.

Вечера скінчалася.

Провінціал.

По вищих школах.

Загальні збори петербурзької пе-
дагогічної секції, заснованої україн-
ською молодіш, відбулися 9-го дека-
бря в помешканні «Громада».

Діями С—юком і С—ом були про-
читані доклади і подана тема для
рефератів з вказівками на літературу,
якою слід користуватись при розвору-
ленні тієї чи іншої теми, а також з
роз'ясненням того, як кожна з них
повинна бути освітлена. Тема і роз-
шуканий матеріал систематизовані
спільною працею більше досвідчених
товаришів і в коротких формулюванні
мають такий вигляд: 1) Необхідність
національної школи; 2) Мова і дум-
ка; 3) Навчання чужою мовою і ос-
новні принципи педагогіки; 4) Про-
цес навчання чужою мовою на ос-
новах психології; 5) Оскільки врозуміла
російська мова українському школя-
реві; 6) Історія національної школи на
Україні; 7) Історія русифікації школи
на Україні і вплив русифікації на
стан культури в народі; 8) Сучасна
школа в відродженню націй; 9) Націона-
льна школа на Україні, як не-
обхідна умова культурного краю;
10) Вплив національної освіти на
економічний стан країни.

Далі йдуть теми що до загальної
педагогіки; 12) Метод досліду у ді-
тей; 13) Розвиток дитячої діяль-
ності у дитини; 14) Інтелектуальний

розвиток дітей; 15) Інстинкти і при-
вичаєння; 16) Розвиток моральних
інстинктів; 17) Значіння іграшок в
житті дітей; 18) Значіння естетики в
житті дітей; 19) Роль активності в
розвитку дітей; 20) Розвиток мови
у дитини; 21) Дитячі садки; 22) Зміст
і завдання експериментальної педаго-
гіки; 23) Дітські індивідуальності;
24) Здібності дітей і їх педагогічне
значіння; 25) Духовна праця дити-
ни; 26) Гігієна духовної праці дити-
ни; 27) Дідактична проблема експери-
ментальної педагогіки; 28) Дідактика
навчання читання; 29) Дідактика на-
вчання писання і орфографії; 30) Ді-
дактика навчання арифметиці; 31) Ді-
дактика навчання малювання; 32)
Перспектива експериментальної педа-
гогіки; 33) Роль страху і кари в ди-
тячому вихованні; 34) Про значіння
релігії в дитячому вихованні; 35) Пе-
реломова доба в розвитку дітей: (себ-
то наступлення половой зрілості і її
духовний процес); 36) Лідичість (на-
слідственність) і виховання; 37) Са-
модіяльність школярів середньої шко-
ли; 38) Психічна освіта за кордо-
ном; 39) Семейне виховання і його
значіння для педагога; 40) Шкільні
мадрівки.

Після докладів обговорювалося
питання про необхідність для секції
мати де-котрі власні підручники, і з
приводу цього збірникам висесено по-
стачено—купувати потрібні книжки
на кошти, які складаються з член-
ських вкладок. Загальна неорганізо-
ваність ще дуже молодій секції, яка
крім того не має керівника, приму-
сила збори обрати бюро і доручити
йому вироблення більш чи менш пев-
ного статуту. На сам кінець треба
додати, що де-хто вже взяв теми і
почав роботу, а те, що більшість з
нас на рідвяній святі буде можливо
власними очима пильно глянути в са-
мі нетри народнього життя, підтри-
мує надію, що місячва перерва не
попсе розпочатої праці, а навпаки—
зміцнить її. Молодь, побувавши по рід-
них захітках, спочине, більше зрозу-
міє негачність праці, та виконання
своїх обов'язків і, повернувшись, з'ед-
нається до енергійної, невідкладної
праці. М. С.

ПО УКРАЇНІ.
У КИЇВІ.

Нарада у п. губернатора. Позавчора
знову відбулася нарада у п. губ-
ернатора представників урядових ін-
ституцій губернії в справі зміни гр-
ниць губернії і повітів. Постановлено,
після довгої наради, границь губернії
не зміняти, виключаючи невелику
аміну границі з херсонської губ.

Що ж до границь повітів, то по-
становлено клопотатись перед вищи-
ми законодавчими інституціями про
розділ радомисльського повіту на
радомисльський і червонобильський; про
де-які зміни границі кав'язького пов.,
приєднавши Медвизьку волость до
черкаського пов. і про аміну границі
таращанського і чигиринського по-
вітів.

Про зачислення в запас армії зем-
ських фельдшерів. П. київсько-поділь-
ський і волынський генерал-губернатор
запитав київського губернатора
в справі зачислення в запас армії
земських фельдшерів. Приводом до
цього було прохання волонського губ.
земського комітета, щоб учні, які
скінчили земські фельдшерські шко-
ли, не одбували військової повинно-
сті, ачислялися в запас армії на
таких умовах, як лікарі. Це прохан-
ня мотивувалося тим, що на Волині
40 проц. фельдшерів, які не скінчили
курса фельдшерських шкіл. На
думку земства, це стається від того,
що учнів, скінчивших фельдшерську
школу, беруть у війсьکو.

П. генерал-губернатор, зважаючи
на загальне значіння цього питання
для краю, запитав п. київського губ-
ернатора, чи розглядалася ця спра-
ва в київському губ. земському комі-
теті, коли ні, то п. генерал-губернатор
порадив ввести цю справу в сліду-
ючу сесію земського комітета.

Українські брошури в київському
земстві. Як у нас сповідалося, агро-
мічний одділ київської губ. земської
управи роздає на читання при арзо-
ках полів брошуру Е. Чикаленка—
«Розмови про сільське хозяйство»
(5 книжок). Садівничий одділ уп-
рави користується також українською
брошуру Е. Чикаленка «Сад» і
«Виноград».

Окрім цього страховий одділ при
губ. земській управі розповсюджує
брошуру Н. Луковенка «Що потріб-
но, щоб виробляти цементні черепи-
ці (дахівки)» (брошура написана
арияним прависомом). Ця брошура
написана перед уманською вистав-
кою. Її дуже багато було роздано
безплатно на виставці.

Найбільш української мови потрі-
бує лікарсько-санітарне бюро. Полтав-
ське земство ширіло українську бро-
шуру Гр. Коваленка про холеру. Ки-
ївське ж санітарне бюро навіть в бо-
ротьбі з пошестями боється україн-
ської мови.

Штраф на «Юнню Копейку». З на-
казу п. губернатора редактора газети
«Юнная Копейка» оштрафовано на
200 карб. в заміну двома місяцями
арешту за «Маленький фельетон» в
№ газети за 17 декабря.

Адміністративні нари. П. губерна-
тор постановив за носення револьве-
ра оштрафувати на 25 карб. в замі-
ну двома тижнями арешту англій-
ського підданця А. Усера. Крім того,
за це саме приговорено на місяць

під арешт без заміни штрафом В.
Ісакова і на 5 днів Т. Орленкова.

Трусі. В зв'язку з тим, що в
Житомері та Кам'янці-Подільському
поліція викрила потайні католицькі
манастирі, київська поліція вчора
зробила кілька трусів: на Поліцей-
ській вул. № 15, Трьоховит. пер. № 1
і Предславинськ. № 2. Поліція на-
трапила тут на де-які богослужбні
речі, ксьондзівське убрання і навіть
орган.

На п. зах. залізниці. По ініціативі
начальника пів.-зах. залізниці Неме-
шаєва скоро 5000 залізничних служ-
ацьких матимуть прибавку до жалуван-
ня за 1910 рік, всього 200.000 карб.
Між цими служачими дадуть при-
бавку 1.200 кондукторам всієї лінії.

Передача журналу «Хлібороб»
київським земством. На 1911 рік в усі
учительські бібліотеки земських шкіл
київська губ. земська управа пере-
дала російсько-український жур-
нал «Хлібороб» і журнал «Для На-
родного Учителя».

Нове товариство. П. міністр внут-
рішніх справ затвердив статут «Ки-
ївського св. Євхаристії церковного то-
варства маріянитів».

Загадана смерть. На Никольсько-
Ботаничній, 32, 10 років жила М.
Веселовська, 70 років. Стара рідко
виходила з квартири, ніхто до неї не
ходив. Гомояли люди, що в неї єсть
грозенята. З 19 декабря Веселовська
зовсім не виходила в двір. Позавчора
вечері в дворі стало тхнути мерт-
вямом. Повідомили поліцію. Поліція
одчинила квартиру Веселовської; ста-
ра лежала мертва, з якимись темни-
ми плямами на шаї. Все в квартирі
ціле, тільки в одній скринці видно
хтось «хазяїнував».

Втеча арештанта. Вчора вночі з
тифового одділу Кирилівської лікар-
ні утік уголовний арештант Балабуш-
ка, забравши з собою пал'яту й ша-
пку служителя. Балабушку обвинув-
чували за злодійство. В лікарню пере-
везли його з Лук'янівки 10 декабря
ц. р.

3 Волині. Напада і крадіжки. В
останні часи Острозжана дуже стур-
бовані крадіжками та нападами. Ми-
нулого тижня злодії забралися в за-
лізно-дорожній транспортну контору,
стріляли в гору з револьвера, забра-
ли 22 рублі, і втекли. На тому ж
тижні біля мостів Нового-міста знай-
шли вбитого чоловіка, якого ще не
визнали. Злочинство зроблено з гра-
біжницькою метою, бо в убитого зна-
та одіж.

Потайні прити та манастирі. В
Житомері в де-яких домах поліція
знайшла польські прити та мана-
стирі і убрання ксьондзів. Ховалися
вони під назвиськом всіляких май-
стерень.

Кременецька громада бжльничства.
Цяма днями одбулося одкріття пер-
шої на Волині громади бжльничства,
що має своїм районом увесь
кременецький повіт. Перше загальне
зібрання цієї громади одбулося в по-
мешканні вишневецького волонського
зібрання під президентством інстру-
ктора бжльничства волонської губер-
нії О. Н. Полещука. На зібранні бу-
ло 200 пасічників кременецького по-
віту, а котрих до 150 душ були се-
ляни. На зібранні визнали користним
улаштувати в 1911 році бжльничську
виставку, а'ад пасічників, лекції і
розмови про бжльничтво під час
виставки і в інші дні. Постановили
також завести короткострочні курси
по бжльничству, для якої цілі де-
якими членами громади пробіпали
свої пасіки.

3 Поділля. Убивство. Нам пишуть,
що в гайсинському повіті в Лукшівці
ці вбито старого чоловіка Нечитайла.
Діло було так: скілько душ людей
напали й бігли сільського старосту,
який забіг у двір до Нечитайла. Го-
сподар став боронити втікача і був
за те вбитий.

3 Харківщина. «Живий товар». В
редакцію «Юж. Краю» прийшла ді-
чиня в двома відомими людьми і
розказала таке: служила вона в од-
ній кондиторській, в яку часто захо-
див інженер з Білгорода. За добре
жалування він підмовив добродіжку
У. поїхати до нього за бону. Та аго-
дилася. Приїхавши в Білгород, ін-
женер сказав їй, для чого він її привіз,
і коли тая не агодилася їти на те
діло, як готував їй інженер, то він
запер її в окрему хату і під замком
держав п'ятеро суток. Разом з нею
були в такому ж становищі і інші
дівчата. При заповозі преслужниці
нещасній бранці вдалося сповістити
телеграфом своїх знайомих в Харь-
кові, які приїхали в Білгород і ви-
рвали дівчину од цього ланука. Най-
більше інженер добуває «товар» в
Харькові. Суди він привізтьть ко-
жного тижня.

3 Катеринославщина. Постаново
земського зібрання. Губернське земське
зібрання постановило заснувати лі-
карський проловольтівний пункт ро-
бітників в Юзівці і в чотирьох ін-
ших пунктах, асигнувавши 64 тисячі
рублів.

3 Херсонщина. Розбійний напад. В
селі Олександрівці 3 розбійники
напали на сільське управління і, по-
грабувавши 370 рублів, втекли.

Смерть Іглицького. Нічю з 21 на
22 декабря помер поранений на сході
в університеті студент Іглицький,
промучившись два тижні. Його смерть
викликала великий жал і смуток в
громадянстві та між студентамтом.
Смерть сталася од запалення моз-
кової півки. В лікарні, де лежить

покійний, стоїть поліцейський наряд,
що не пускає до труни нікого, окріч
родни. Іглицькому було 18 років.
Тільки довідалося адміністрація про
його смерть, араву розпорядилася
заборонити промови над його могилою.
На домовину небжчика покладено
вінки.

Економічне життя України.

Урожай тютюну в 1909 р.

Відомости про урожай публікуються
дуже пізно, тому аж тепер є змога од-
числити розміри урожаю тютюну в 1909
році. Як тепер виявляється, на перші міс-
ці що до обсягу землі під тютюновими
плантаціями була в тім році Кубань, де
під тютюном було 13.815 дес. Далі
Йдуть: Чернігівщина з 11.683 дес., Пол-
тавщина з 8.717 дес., Закарпаття з 2.929
дес., Поділля з 461 дес., Волинь з 366
дес. і Херсонщина з 284 десятинами. У
порівнянні з попереднім роком землі під
тютюном побільшало на Херсонщині на
12 проц., на Кубані на 9 проц. і на Во-
лині й Таврії на 4 проц., а поменшало на
Полтавщині на 33,6 проц., на Поділлі на
31 проц. і на Чернігівщині на 5 проц.
По всій Росії в цім році було під тютю-
ном 60.257 дес., менше проти поперед-
нього року на 4 проц.

По числу плантацій, засіяних вищими
сортами тютюну, на перші місці стоїть
Таврія, де таких плантацій було 6.000.
Далі йдуть: Кубань з 4.928 плантаціями,
Чернігівщина з 3.021 плант., Поділля з
1.876 плант. і Волинь з 1.789 плантацій.
По числу плантацій, засіяних низшими
сортами тютюну, на перші місці
стоїть Волинь з 90.000 плант., далі
Йдуть: Чернігівщина з 60.602 плант.,
Полтавщина з 53.961 плант., Київщина з
4.716 плант., Харківщина з 3.862 плант.
і Поділля з 2.390 плантаціями. Усього в
Росії було в цім році 388.548 плантацій,
з яких 45.770 було засіяно вищими й
292.778 низшими сортами тютюну.

Найбільший урожай у тім році не
тільки на Україні, а і по всій Росії, дала
Чернігівщина, де зібрано 1.229.390 пуд.
тютюну низчих сортів і 154.734 п. ви-
щих, а всього 1.384.124 пуд. Далі розмі-
рами урожаю визначаються (в пудах):

Вищих сортів.	Низчих сортів.	Усього.
Полтавщина . . . 4.387	1.161.615	1.166.052
Кубань 895.719	2.578	898.297
Таврія 181.241	670	181.911
Волинь 244	22.497	22.741
Поділля 20.532	437	20.969
Харківщина . . . 2.041	8.051	10.092
Херсонщина . . . 9.256	16	9.272

Усього ж по Росії в тім році зібрано
5.743.604 пуда тютюну, з яких на вищі
сорті припаде 2.089.893 пуда, а на низ-
чі—3.653.711 пудів.

Для українського тютюництва рік
1909 був дуже лихий. Порівнюючи з уро-
жаем попереднього року зібрано менше:
на Харківщині на 24 проц., на Волині на
19 проц., на Чернігівщині й Херсонщині—
на 14 проц., на Поділлі на 6 проц. і на
Кубані на 3 проц. Українських губерній
з урожаем, більшим проти попереднього,
не було. Цікаво зазначити, що по всій
Росії урожай 1909 р. був менший проти
попереднього тільки на 0,2 проц.

За кордоном.

Пропаганда грамота.

Як відомо вже нашим читачам, підчас
ревизи болгарського державного архіву
виявилось, що оригінал конституції 1879
року десь счез. Звистка про це викликала
в Болгарії велику сенсацію. Було напи-
сано і затвержено палатою новий екземпляр
конституції. Але не тільки один цей до-
кумент счез з архіву. Так, до цього часу
неідемо куди дієся аркуш паперу, на
якому Олександр І-й Батенберзький під-
писався вночі проти 10 августа 1886 ро-
ку, що зрікається бути болгарським кня-
зем. Тоді в Софійській палац прийшло
300 конерів під команду майора Груїва.
Душ 30 з них з офіцерами увійшли в
прожоу палаца. На зустріч їм вийшов
князь Олександр. Юнкери закричали: «Геть
князя!» І йому дали підписати лист, на
якому один з офіцерів написав таке: «для
користи болгарського народу зрікаєсь
трону назавше». Князь Олександр прочи-
тав і приписав низу: «Воже храни Бол-
гарію!» З того часу цього документа ні-
хто не бачив.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

Авдієнція професорів.

ПЕТЕРБУРГ. Дано Высочайшу
авдієнцію професорам представникам
од університетів: томського, варшав-
ського, дорпатського, київського, во-
лоросійського і харківського.

По вищих школах.

ПЕТЕРБУРГ. Сенат прислав спб.
градоначальникові указ, по якому бе-
стужевські курси признаються вищою
школою.

За участь в студентському заколоті
одного технолога висудляють на три
роки в Вологодчану, другого на три
роки в Пермичану, третього на два
роки в Олонечку губ.

ОДЕСА. Помер студент Іглицький,
тяжко поранений на сході 8 де-
кабря.

Градоначальник приговорив до
арешту 63 студентів од 3-х тижнів
до 3-х місяців за порушення обов'яз-
кових постанов.

Землетрус.

ПЕТЕРБУРГ. З г. Верного пові-
домляють, що землетрус наробиш си-
лу шкоди в городі. Зруйновано ка-
варми і інші будинки. Убито 40 душ.
В кавармі убито саадата і двоє по-
ранено. Серед населення переїх. В
г. Пшхеку, за 220 верстов од Вер-

ного, землетрус пошкодив потчу і
інші будинки.

Переміщення Толмачова.

ПЕТЕРБУРГ. В зв'язку з остан-
німи подіями в Одесі Толмачова при-
значається на другу посаду. Єсть
чутки, що на його місцеєнаставлено буде
колишнього київського поліцейстера,
теперішнього бакинського градова-
чальника полковника Мартінова.

Всімі звісти.

ПЕТЕРБУРГ. Нижегородський губ-
ернатор Хвостов вимагає од влас-
ників книгарень, щоб вони продавали
книжки і правою напрямку, бо
інакше буде закрито їх магазини.

КАТЕРИНОСЛАВ. В конторі «О-ва
кам. копей» потрауєла комісія, по-
слана Редігером. Забрало книги і ли-
стування. Це товариство достачало
вугіль у чорноморський флот.

ВАРШАВА. Тяжко невдужає вар-
шавський архієпископ Попель. Вар-
шавська консисторія постановила опові-
стити про його хворобу в костюлах,
закликаючи віруючих молитись про
вицужання.

Glos Ploski* знов оштрафовано на
200 карб.

Редактора «Рабочей Жизни» при-
сужено на місяць під арешт за стату-
т, в який вбачено роздування пла-
сової ворожечі.

ВОРОНІЖ. В городі шириться ін-
флуєнца і тиф. По губерній лютує диф-
терит і шарлатина. Зроблено більше
20.000 прищипок. Замовлено сиро-
ватку в усіх інститутах.

Ліг перший свіг. Стоїть 2 граду-
си морозу. (Власн. кор.).

